

Nr 690

Av herr **Dahlén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 63, angående det statliga utvecklingsbiståndets administration.*

(Lika lydande med motion nr 815 i Andra kammaren)

I proposition nr 63 förelägges riksdagen förslag till det statliga utvecklingsbiståndets administration. I riksdagen har vid upprepade tillfällen under senare år framförts en mycket bestämd kritik *dels* beträffande uppbyggnaden av nämnden för internationellt bistånd och *dels* beträffande handläggningen av speciella ärenden inom detta område. Det har vidare framförts kritik över den bristfälliga samordningen mellan de statliga organ som verkar på detta område. Därvid har det konstaterats att svårigheter uppstått att rationellt utnyttja de medel som riksdagen ställt till förfogande liksom i samarbetet med mottagarländerna och med enskilda personer från dessa.

Föredragande statsrådet uppdrog så småningom åt statskontoret att företa en utredning om det statliga utvecklingsbiståndets administration, och det är denna utredning som nu ligger till grund för här föreliggande proposition.

Vi vill redan till en början konstatera att genom det nu föreliggande förslaget väsentliga förbättringar synes uppstå när det gäller *dels* samordningen av skilda statliga organs verksamhet på detta område och *dels* det centrala organets administration. De synpunkter vi nu framför berör heller icke huvudgrunderna i dessa avseenden.

Kommersiellt och handelspolitiskt bistånd

Under denna punkt avses statliga åtgärder med syfte att underlätta u-ländernas export och stabilisera deras exportintäkter, respektive att främja svensk export av för u-länderna angelägna varor och investeringar i sådana länder. Som utredningen framhåller har dessa båda biståndsformer funnits sedan lång tid. De uppfattas som en naturlig del av den handelspolitiska aktiviteten. Trots den utvidgning som skett på senare år har det inte ansetts föreligga anledning att överlämna denna verksamhet till andra organ än dem som hittills sysslat med dem. Utredningen, liksom föredragande statsrådet, ifrågasätter heller inte någon annan ordning än den hittills gällande. Inte heller vi vill f. n. föreslå en annan administration beträffande det kommersiella och handelspolitiska biståndet. Vi vill dock understryka angelägenheten av att en långtgående samverkan sker med

övriga organ som handlägger biståndsärenden, främst med det centrala statliga organet. Utvecklingen på detta område måste följas med uppmärksamhet.

Biståndsmyndighetens styrelse

Föredragande statsrådet föreslår att styrelseledamöternas antal skall minskas från nuvarande 12, inklusive chef, till 8, inklusive chef. Minskningen anses möjlig att genomföra genom att styrelsen omändras till att vara av s. k. lekmanntyp, d.v.s. utan ledamöter som tillhör statsförvaltningen. I detta sammanhang vill vi dock understryka angelägenheten av att den nya styrelsen får en bättre representation av personer med förankring i såväl riksdagen och organisationslivet som missionen. Den värdefulla samverkan med olika intresserade grupper som börjat byggas upp bör ytterligare utvidgas. Det är nämligen angeläget att utvecklingsbiståndet kan uppbäras av en bred folkopinion. Av den anledningen föreslår vi att styrelsen skall bestå av 12 ledamöter, inklusive styrelsens chef.

I detta sammanhang vill vi understryka vad föredraganden anför om kontakter av vidare karaktär än vad som kan bli fallet även genom representationen i styrelsen. Det kommer i första hand att bli styrelsens sak att se till att naturliga förbindelser upprättas med olika organisationer i vårt samhälle.

Expertrekrytering

I fråga om expertrekryteringen vill vi understryka vad som i propositionen sägs om möjligheterna att rekrytera personal utanför Sverige. Det kan vara särskilt angeläget att t. ex. beträffande vissa språkområden ha ett vidare rekryteringsfält än Sverige. Härvidlag bör man alltså inte känna sig bunden av våra gränser då det gäller att skaffa lämplig expertis.

Det har understundom tyvärr visat sig uppstå svårigheter för personer som varit i utlandstjänst när de återkommer till Sverige. Det är uppenbart att reformer härvidlag måste komma till stånd. Vi syftar t. ex. på meritfrågorna och på svårigheterna på bostadsmarknaden. Om en person medverkar i u-landsbiståndet under ett antal år och vid sin avresa från Sverige överlämnar sin bostad till bostadsförmedlingen bör det vara naturligt att en bostad skall kunna ställas till förfogande vid hans återkomst. Det bör vidare undersökas om förbättringar kan göras beträffande tjänsteårskning och pensionsförhållanden.

Vidare bör undersökas i vad mån framför allt personer med speciell utbildning och verksamma inom den statliga sektorn på ett naturligt sätt kan förlägga en del av sina år till ett utvecklingsland. Om så skulle kunna bli fallet skulle rekryteringsunderlaget väsentligt vidgas. Men dessa personer bör då inte komma i sämre ställning än de som stannat i hemlandet.

Multilateralt och bilateralt finansiellt bistånd

Enligt föreliggande förslag kommer biståndsmyndigheten att i sina petita lägga förslag avseende mycket större del av biståndsfältet än tidigare. Detta steg hälsar vi med tillfredsställelse. Tyvärr undandrages det multilaterala biståndet och huvudparten av det bilaterala finansiella biståndet från den huvudregel som gäller för övrigt bistånd när det gäller läggande av anslagsförslag till statsverkspropositionen. Utrikes- och ekonomisk-politiska överväganden anges som motiv för föreslagen ordning. Enligt vår mening är biståndsmyndigheten lämpligt organ att dels hålla direktkontakt med vederbörande multilaterala organ och dels ha möjlighet att bedöma dessa organs projekt och biståndsbehov för att kunna upprätta förslag till fördelning mellan de olika biståndsformerna. Det bör alltså inte ankomma på utrikes- och finansdepartementen att först pröva äskandena från resp. FN-organ eller enskilt land för att sedan till myndigheten genom biståndsberedningen ange storleken av anslagen. Vi finner för vår del inte anledning att i dessa fall frångå den ordning som kommer att gälla för övrigt bistånd.

Biståndsberedningen

I den föreslagna biståndsberedningen skall även chefen för den centrala biståndsmyndigheten ingå. Det får anses vara naturligt att generaldirektören i detta sammanhang verkar i intim kontakt med sin styrelse. Därigenom bör ökade garantier finnas för att den samordningsverksamhet som skall ske i biståndsberedningen också kan få en förankring inom en bredare folkopinion.

Med stöd av det anförda hemställes,

1. att riksdagen måtte besluta att biståndsmyndighetens styrelse skall bestå av 12 personer, inklusive styrelsens chef och därvid ville understryka angelägenheten av att styrelsen för biståndsmyndigheten får en tillfredsställande förankring i riksdagen, organisationerna och missionen;
2. att riksdagen ville uttala att undersökning bör göras för att underlätta expertrekryteringen på det sätt som angivits i motionen samt i övrigt beakta vad som anförts i motionen; samt
3. att riksdagen måtte besluta att samma former vid utarbetandet av anslagsförslag skall gälla för det multilaterala biståndet och det bilaterala finansiella biståndet som är föreslaget för övrigt bistånd.

Stockholm den 6 april 1965

Olle Dahmén

Sven Sundin

Bo Skårman

T. V. Mattsson